

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дпн Веска Иванова Шивачева -
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас

Относно: Преподавателска и научноизследователска дейност на гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова - кандидат в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в област на висшето 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика (Педагогика на девиантното поведение и Методи на социалната работа) към Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 64 от 08.08.2017г. и в сайта на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас за нуждите на катедра „Педагогика и методика на обучението“ като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова от същата катедра. Със Заповед на Ректора № РД –270/09.10.2017 г. е назначено Научно жури за провеждане на конкурса. Представените материали са в съответствие с нормативните изисквания.

1. Биографични данни

Гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова е родена на 13.09.1978 г. в гр. Бургас. През 1997г. завършва средно специално образование с квалификация артист - инструменталист (пиано) в СМУ „Проф. Панчо Владигеров“ – Бургас, след което е приета за студент в СУ „Св. Климент Охридски“ - специалност „Социална педагогика“. След усвояването на ОКС Бакалавър продължава обучението си в СУ „Св. Климент Охридски“ по магистърска програма „Педагогика на девиантното поведение“. През 2008 год. защитава дисертация на тема „Девиантното поведение у децата като педагогически феномен“ към Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас и получава образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност 05.07.01. Теория на възпитанието и дидактика. Завършва и ОКС Магистър по „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас. Притежава свидетелство за положени изпити по английски език от Гимназия с преподаване по английски език „Гео Милев“ – гр. Бургас и сертификат за проведена специализация по немски език в Департамент за езиково обучение към СУ „Св.Кл. Охридски“.

Мария Дишкова започва работа през 2009 г. на основен трудов договор като асистент в катедра „Педагогика и психология” (сега катедра „Педагогика и методика на обучението”) във Факултета по обществени науки при Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас. От 2011 год. до момента е гл. асистент в същата катедра.

Академичното развитие на кандидатката, участието в научни форуми и публикационната дейност, взаимодействието ѝ с различни социално-педагогически институции откроява нейната ориентация към проблемите на девиантното поведение и методите на социалната работа.

2. Описание на представените материали

Общият брой на трудовете на гл.ас. д-р Мария Дишкова, които не повтарят публикациите към дисертационния труд и автореферата, са 52, като от тях 1 е самостоятелна монография, 1- монография в съавторство (под печат), 1- студия, 47 - статии (1 в съавторство) и 2 - учебни помагала. От публикуваните статии 9 са в специализирана чужда периодика. Докладите на научни конференции (международни и национални) са публикувани в пълен текст в рецензирани издания, сборници с научна редакция, сигнатура и издателство.

Забелязани до момента са 20 цитата на нейни трудове.

Научната продукция на д-р М. Дишкова отговаря на изискванията, отразени в Правилника за придобиване на научните степени и академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас.

3. Характеристика на дейността на кандидата

3.1. Учебно - преподавателска дейност

Гл. ас. д-р Мария Дишкова има общо 8 годишен стаж като асистент и главен асистент в катедра катедра „Педагогика и Методика на обучението” в университет „Проф. д-р Асен Златаров” – Бургас. Провежда упражнения по „Основи на социалната работа”, „Методи на социалната работа”, „Управление на социално-педагогически институции”, „Социална и правна защита на личността и социално законодателство”, „Социално-педагогическо хоспитиране”, „Преддипломна социално-педагогическа практика”, „Превенция на зависимости” (избираема дисциплина) и „Комуникативни умения” (избираема дисциплина). Възлагани са ѝ лекции по: „Методи на социалната работа”, „Управление на социално-педагогически институции”, „Социална и правна защита на личността и социално законодателство”,

„Превенция на зависимости" (избираема дисциплина) и „Комуникативни умения" (избираема дисциплина) за студенти от педагогически специалности - ОКС Бакалавър; „Защита на правата на детето със СОП" за студенти от магистърска програма „Информационни педагогически технологии 1-4 клас" и "Взаимодействие между образователни и социални институции" за студенти от СДК „Начален учител" и СДК "Учител", както и упражнения по дисциплината "Възпитание и нови медии" за студенти от магистърска програма „Информационни педагогически технологии 1-4 клас". Съавтор е на учебни програми по посочените дисциплини. Има принос в обновяването на учебната база за провеждане на практически упражнения по „Методи на социалната работа", „Управление на социално-педагогически институции", „Социално-педагогическо хоспитиране", „Преддипломна социално-педагогическа практика" и за създаване на научна лаборатория за социално-педагогическа подкрепа на родители на деца, преживели домашно насилие.

Гл. ас. д-р М. Дишкова отговорно извършва преподавателската си дейност. Наблюденията ми показват, че осъществява необходимото взаимодействие със студентите, оказвайки им компетентна консултация и личностна подкрепа в хода на аудиторна и извънаудиторна дейности. Извършва кръжочна дейност със студенти, които представят резултати на Студентски научни сесии. Ръководител е на дипломни работи на 4 успешно защитили студенти от ОКС - Магистър. Участва в екипи на 2 проекта към НИС на Университет „Проф. д-р Асен Златаров" – Бургас.

3.2. Научна и научно - приложна дейност

Представените материали за конкурса показват, че изследователската дейност на Гл. д-р Мария Дишкова може да се ранжира в следните взаимосвързани и относително разграничени направления:

- ***Педагогика на Девиантното поведение***

Като рецензент на представената за оценяване монография на тема „Взаимодействие между образователни и социални институции за преодоляване на девиациите в поведението на децата", отново отбелязвам, че е посветена на актуален и особено значим проблем за педагогическата теория и практика. Изследваната проблематика е съобразена със съвременните парадигми на университетското образование, изискванията към подготовката на учителите, детерминантите и тенденциите в развитието на социално-педагогическата система с оглед преодоляване на девиантното поведение.

Полезно е да се изтъкне, че след защитата на докторската дисертация на тема „Девиантното поведение у децата като педагогически феномен“ авторката се стреми да разширява и задълбочава изследванията си по тази тематика, като насочва вниманието към съществените отклонения в поведението на децата в началното училище. Публикациите под № 1, 5, 14, 16, 31, 38, 39, 46, 49, 51 и 52 доказват системността на изследванията по проблема. Интерес представляват отразените в част от посочените и в други научни съобщения резултати от констатиращо изследване на взаимодействието между основни педагогически субекти – родители, учители, педагогически съветници, социални педагози, социални работници, както и на обосноваваните характеристики на междуинституционалното партньорство с оглед превенция и преодоляване на девиации сред децата в началната училищна възраст (№ 1, 16, 28, 31, 38, 41, 43, 44).

Основателно проучванията на кандидатката са насочени към приложимостта на изведените теоретични модели за преодоляване на девиантно поведение, като постигнатите резултати са представени в публикации под № 1, 22, 28 и 29, 32, 35, 43, 45, 46, 49, 51, 52. Разработените модели са апробирани в практиката, което доказва практико-приложния характер на изследователската дейност на авторката. Научната продукция под № 1, 2 визира и значимостта на основни социално-педагогически услуги, предоставени от специализирани институции и спецификата на оказваната подкрепа от педагогическите специалисти. С приложен характер са и част от публикациите, които разкриват различни страни на системата на подготовката на студентите - педагози за работа с деца с отклонения в поведението, както и с ученици със специални образователни потребности. Обосновани са уменията, които трябва да бъдат усвоени от социалния педагог за преодоляване на девиантно поведение на ученици в началния курс на обучение (№ 7, 22, 29, 32, 47, 48, 50). Апробирани са тестове за самоподготовка на студентите по проблеми на девиантно поведение и законодателната уредба, свързана с тях (№ 3, 4, 20, 21, 40).

- **Методи на социална работа**

Гл.ас. д-р Мария Дишкова изследва различни аспекти на методи на социална работа, като отделя внимание на педагогическите условия за тяхното ефективно осъществяване и на особеностите на оценяване на резултатите от прилагането им (№ 1, 2, 9, 12, 13). Интерес предизвиква

теоретичната интерпретация на педагогическите подходи при решаване на социално-педагогически проблеми, свързани с домашно насилие, трафик на хора, зависимости. Основателно се анализира конкретното съдържание на социално-педагогическата дейност със съответни целеви групи и се предлагат варианти на методически решения (№ 6, 15, 23, 26, 27, 36, 37, 42).

Обосноваваните методически предпоставки за провеждане на ефективна социално-педагогическа дейност се апробират, както в практиката на началното училище, така и в дейността на социални институции, в които се осъществява работа с групи клиенти и в които се провежда практиката на студентите от специалност „Социална педагогика“. Авторката откроява и необходимостта от усъвършенстване на подготовката на студентите-социални педагози по отношение на нормативната база за прилагане на методите на социалната работа и необходимите компетентности за оказване на личностна подкрепа (1,2,8,12,17, 18, 24, 32, 45, 47, 48, 50).

3.3. Приноси

Анализът на представените от кандидатката материали дава основание за извеждане на приноси, които по моя преценка, са следните:

- След защитения дисертационен труд е извършено продължаващо задълбочено изследване на проявите на девиации в началното училище. Обосновани са теоретични модели на взаимодействие между педагогическите субекти и на междуинституционални партньорства с оглед преодоляване на девиантното поведение на децата в началната училищна степен, като е доказана тяхната приложимост;
- Разкрити са педагогическите условия и конкретните методически предпоставки за ефективна социално-педагогическа работа в началното училище и прилагането на педагогически подходи при решаване на проблеми, свързани с домашно насилие, трафик на хора, зависимости и др.;
- Резултатите от проведените изследвания и съответните методически разработки могат да бъдат прилагани в педагогическата практика на началното училище, социални педагози, социални работници, родители, както и от преподаватели във висши училища, подготвящи студенти – педагози.

4. Препоръки

Считам, че достойнствата на публикациите на гл. ас. д-р М. Дишкова биха се повишили, ако цитирайки дадена теза или определение на понятие, авторката извършва в по-голяма степен аргументирана критична оценка.

Научната компетентност на авторката за извършване на изследвания в областта на Педагогиката на девиантното поведение и Методите на социална работа е предпоставка да осъществява ръководство на проекти и е полезно в следващ период да насочи усилия за сформирание на екип с участието на студенти за такава дейност. Считам, че д-р М. Дишкова би могла да засили очната форма на участия в международни форуми, за да има възможност в хода на провежданите дискусии да споделя опита си по проблеми на девиантното поведение в началното училище.

5. Обобщение

В заключение изразявам мнение, че представените материали за оценяване на преподавателската и научно-изследователската дейности на кандидата в конкурса гл. ас. д-р Мария Дишкова отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за придобиване на научните степени и академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас. **Имайки предвид гореизложеното предлагам на уважаемите членове на Научното жури да предложат на Факултетния съвет на Факултета по обществени науки гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова да бъде избрана за „Доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогика на девиантното поведение и Методи на социалната работа).**

27.11.2017 г.

Изготвил рецензията:

/Проф. д-р Веска Иванова *Щивачева*/